

HVALER

MENIGHETSBLAD

NR 3 - 2023

76. ÅRGANG

**ENGELSKMANNEN
SOM BLE ORDFØRER**

Side 14-18

FISKER SANDER

Side 22-23

**KIRKEVALGET
PÅ HVALER 2023**

Side 35

DEN NORSKE KIRKE

Hvaler menighet

kirken.no/hvaler

Kirkekontoret (Kirkens hus)

Storveien 12, 1680 Skjærhalden

Tlf: 474 79 730

post@hvaler.kirken.no

Hvaler sokn

Kristin Seljebakken,

Tlf: 473 16 893

kseljebakken@pmx.net

Hvaler menighetsblad

Storveien 12, 1680 Skjærhalden

hvalermb@outlook.com

Ansvarlig utgiver:

Hvaler menighetsråd

post@hvaler.kirken.no

Kontonummer 1506.23.78902

Redaksjonskomité:

Ragnar Bjørck, Grethe Hummel,
Kjersti Morland, Einar Morland,
Dag Plau og Ellen Bjørnvall Vikør

Ansvarlig for annonsesalg:

Dag Plau. Tlf: 952 27 449

dag@plau.no

Trykk:

Aksell AS, Fredrikstad

aksell.no

ANSATTE:

Grethe Hummel

sogneprest

Tlf: 481 83 510

grethe@hvaler.kirken.no

Marius Kjølholt

kirketjener

Tlf: 483 92 297

marius@hvaler.kirken.no

Jenny Schorpen

kirketjener

Tlf: 907 13 680

jenny@hvaler.kirken.no

Jan Heier

Kirkeverge/daglig leder

Tlf: 474 79 730

jan@hvaler.kirken.no

kirkevergen@hvaler.kirken.no

Foto side 1. Ragnhild Kjellsen

Foto side 3. Anne Margrete Eliassen

Domprostens hilsen	4
Olaf Ditlev-Simonsen	5
Sommeren i hvalerkirkene	6
Under himmelbuen	8
Einsteins livssyn	10
Høstens salme	11
Mer himmel på jorda	12
Engelskmannen som ble ordfører på Hvaler	14
Fest på «kjerka»	19
Takk til Hvaler menighet	20
Fisker Sander	22
Nådehemmet i Thailand	24
Bibelhistorie fra gamle skolebøker	26
Åpen kafé	28
Glimt fra floraen på Hvaler	30
Korkonsert	32
Høstens kryssord	33
Myldregudstjeneste	34
Resultatet av menighetsvalget på Hvaler	35
Konfirmantleir på Norefjell	36
Prosjektkorets konsert	40
Fra foreningslivet på Hvaler	42
Gudstjenesteliste	44
Sorg og glede i våre kirker	46
Allehelgenskonsert	48

KJÆRE HVALERBEBOERE!

Jeg gleder meg over å være prost for Hvaler-kirken og i kirken i Fredrikstad.

Jeg har mange gode minner fra bispevisitasen på Hvaler tidligere i år. Der fikk vi møte kommuneledelse, bedrifter, foreninger, skole, sykehjem, menighet og mange andre. Det er godt å komme til Hvaler og møte mennesker her! Visitasen var ikke første gang jeg var på Hvaler. Jeg har gode sommerminner fra Søndre Rom, der min kones familie hadde en hytte og fremdeles eier tomt.

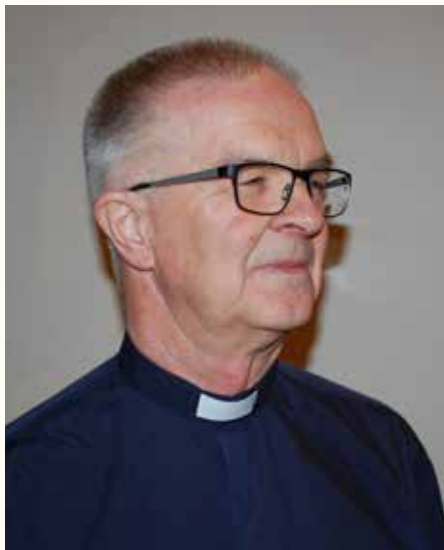
Under visitasen var vi på Nasjonalparksenteret og fikk innblikk i endringer i havet som truer fiske og reketråling, og som utfordrer oss alle til å ta ansvar for å forvalte naturen på en måte som gjør at våre barn og barnebarn kan høste av havets rike ressurser.

Som mennesker er vi kalt til å forvalte skaperverket og naturen, på en måte som gjør at senere generasjoner kan ha en god framtid på jorda, ikke bare her i rike Nord Europa, men og andre steder i verden. Gud skapte alle mennesker med en hovedoppgave; å forvalte skaperverket i samsvar med kjærlighetsbudet: Du skal elske din neste som deg selv.

I dag ser vi framtiden truet av krig i Europa, av menneskeskapte klimaendringer og av krefter som vil undergrave fred og frihet. På grunn av krig og klimakriser rammes og enkeltmennesker og familier av flom, ras og økonomisk dyrtid. Mer

enn noen gang utfordres vi som medmennesker til å se vår neste her i Norge, men og i verden. Vi utfordres til å dele og til å stille opp der vi kan, med de ressursene vi har!

Vi er her som kirke på Hvaler, for sammen med alle som bor her, å skape et godt lokalsamfunn, der alle kan kjenne seg inkludert og verdifulle. Vi er her som kirke for å minne alle som bor her om at de aldri er alene; Gud kjenner oss alle og er der for oss alle. Vi er her for å åpne kirkene i gode og onde dager og på hverdager, for å gi fellesskap og håp til mennesker!

Jesus inviterer oss til å tro at han alltid er hos oss, at vi aldri er alene. Han sier: Jeg er med dere alle dager, og jeg legger til; alle slags dager så lenge vi lever og den dagen vi dør. Jesus utfordrer oss til å elske Gud,

vårt medmenneske og skaperverket som oss selv.

En av dagene under visitasen begynte vi vår dag ved korset ved Skulpturparken. Med korset på den ene siden og havet på den andre siden, ble vi minnet om skaperverkets storhet og om Jesus Kristus som alltid er her for oss.

Jeg gleder meg til flere møter med Hvaler-kirken og med folk på Hvaler!

God høst

Kåre Rune Hauge

Domprost i Fredrikstad Domprosti

OLAF DITLEV-SIMONSEN

I årets påskenummer skrev jeg en leder som tok for seg Hvaler Menighetsblads 75 års jubileum, som var i februar i år. Der skrev jeg litt om suksessformelen til vårt blad og om bladets popularitet. Hemmeligheten bak suksessen er selvfølgelig stoffet som blir presentert, som har god variasjon og treffer ulike interesser blant leserne våre. Diskusjoner eller krangler vil vi ikke ha med, det er det nok av i andre tidsskrifter og ikke minst på nettet.

Den første som foreslo at Menighetsbladet burde åpne spaltene sine for mer enn internt stoff fra menighetslivet, var ingen ringere enn Olaf Ditlev-Simonsen, den eldste av dem. Og vi måtte helt tilbake til tidlig 50-tallet for å se spiren til dette. Ditlev-Simonsen bodde i Oslo på den tiden, men som alltid var han meget opptatt av alt som skjedde på Hvaler. Han eide gården Putten, noe han hadde gjort siden 1918, da han kjøpte gården av sin kusine. Han følte en slags forpliktelse til å kjøpe gården som da het Østre Sandbrekke. Hans mor, født Christiane Dorothea Christiansen, var født på gården. Derfor følte han seg «odelsbåren» til gården. Olaf fikk 9 barn og et bonusbarn. De fleste av dem etablerte seg etter hvert med egne steder rundt Bølingshavn hvor store deler av familien både bor og har sine landsteder den dag i dag.

Dessverre ble det benyttet feil bilde i påskenummeret, noe vi fikk en vennlig påminnelse om av et observant familiemedlem. Bildet som sto i påskenummeret var av hans sønn Olaf Christian Ditlev-Simonsen.

Olaf Ditlev-Simonsen var født i Sarpsborg i 1865, men flyttet til Hvaler og Østre Sandbrekke som 4-åring. Skolegangen fikk han på Reff og i Botne, og straks han ble konfirmert gikk hans guttedrøm i oppfyllelse, han fikk hyre og dro til sjøs. Den første skuta han mønstret på var barken Hanna som hans onkel eide, og turen gikk til Bilbao. Allerede da, som 15 åring, så han for seg et liv som skipper og reder, noe han fikk oppleve til gagns. Gjennom ekteskapet med Magdalene Pedersen, hvis far drev rederiet John P. Pedersen i Staubo utenfor Tvedestrand, ble han etter hvert partner i rederiet. I 1900 flyttet rederiet til Kristiania, og i løpet av noen få år var det byens tredje største rederi.

Olaf Ditlev-Simonsen. Bildet på side 5 i påskenummer 2023 var hans sønn Olaf Christian Ditlev-Simonsen.

Olaf Ditlev-Simonsens kone Magdalene døde i 1920, og etter en tid giftet han seg med hennes søster Dagny.

At rederiet Ditlev-Simonsen var viktig for Hvaler-samfunnet vises ved at rederiet på 1930-tallet, da det var trange tider, hadde over 400 personer med tilknytning til Hvaler i jobb.

Ved restaureringen av Hvaler kirke fra 1953 til 1956 var Ditlev-Simonsen en økonomisk støttespiller, og ved gjenåpningen av kirken var han selvskreven på plass på første benk sammen med Hvalers ordfører Anker Olsen.

Olaf Ditlev-Simonsen døde i 1960, 95 år gammel.

Anbefalt litteratur: «En sjøgutt ser tilbake», skrevet av rederen selv.

Ragnar Bjørck

SOMMEREN I HVALERKIRKENE

TEKST: KRISTIN SELJEBAKKEN OG JAN HEIER

Ved vårens bispevisitas pekte Biskop Kari på betydningen av de beste dagene i livet med senka skuldre. For oss som bor på Hvaler og for alle som er her om sommeren – er de dagene ofte knyttet til sommerens gode opplevelser og felleskap. Hvaler menighet er opptatt av å øke aktivitetene om sommeren – til glede for alle!
Her oppsummerer vi sommeren 2023:

Håvard Sand.

SOMMERKVELDER

Nytt av året er tre kvelder i Hvaler kirke på søndager der gudstjenesten har vært på Kråkerøy om formiddagen. Håvard Sand, Barbro T. Bjørck og Synnøve Sakura Heggem var gjestene som bidro med interessante temaer. Musikk, sang og kirkekaffe har bidratt til fine søndagskvelder i kirken. Kveldene har vært godt besøkt og er et berikende tilskudd til menighetens sommerprogram. Vi tar gjerne imot tips om foredragsholdere for sommeren 2024.

ÅPEN KIRKE MED ORD FOR DAGEN

Ingrid Dean med Wenche Sture som vikar, har holdt Hvaler kirke åpen hver mandag i skolens sommerferie. Dette er et veldig viktig tilbud, da det er svært mange som vil besøke kirken vår. Vi har i år bedt frivillige om å lese ord for dagen ved åpningen kl. 11. Dette har vært en fin stund med tekstlesing og lyttening. Vi ønsker at flere frivillige bidrar neste sommer.

GALLERI

Kirkens hus er utleid til galleri om sommeren. Denne sommeren har 4 ulike grupper av kunstnere samarbeidet om utstillinger. Vi sier takk for alt dere har gitt alle som har besøkt Kirkens hus.

SØNDAGER SAMMEN MED KRÅKERØY

Sommerens gudstjenestesamarbeid med Kråkerøy menighet har fungert bra. Fellesgudstjenestene har vært godt besøkt. En fin møteplass hvor kirkecaffe ofte sto på programmet.

OLSOKTRADISJON

Hvaler kirke er sentral i vår olsokfeiring. Foredrag med musikk og kirkecaffe skaper gode samtaler om vår lokalhistorie. Gudstjenesten med påfølgende rømmegrøt og allsang på Tusenårsstedet, er blitt en fin tradisjon for både hyttefolk og fastboende. Takk til alle som bidrar til feiringen!

Miss blue band. Foto: Dag Haugerstøen

ONSDAGSKONSERTER VED KULTURUTVALGET

Kulturkomiteen i Hvaler menighet kunne før sommeren ønske fastboende og feriegjester velkommen til ukentlige musikalske onsdagskvelder samt en barneteaterlørdag.

Tilsammen rundt 500 besøkte kirkene på disse kveldene. Repertoaret var variert. Blant annet Allsangkveld, blåtone-blues, Bob Dylan-tonerv og barneteater om Tommelise stod på programmet. Vokalensemblet Munter & Moll avsluttet det hele med variert kormusikk av god kvalitet.

**Alle kulturkveldene ble varierte og gode opplevelser.
Muligheten for å gi /vipse (814386) gaver til Redd Barna, Kirkens Nødhjelp sitt arbeid i Ukraina og menighetens kulturarbeid, benyttet mange seg av.**

Takk til alle utøvere og tilhørere for deltagelse, musikkglede, konstruktive tilbakemeldinger og pengegaver.

HVA HVIS DU GLEMMER Å KOPLE AV?

Hvis du ikke er koplet av, er du koplet på.

Aldri før har uttrykket «å kople av» hatt en mer konkret betydning enn akkurat nå.

Vi er omgitt av lyder og raske inntrykk stort sett hele tiden. Lyd fra biler, maskiner, radio, TV og ikke minst mobilen som plinger og dinger, durer, lyser og blinker og sender oss meldinger. Noen ganger meldinger og hilsener fra venner og kjente som vi gjerne vil ha, og som er betydningsfulle for oss. Men minst like mange ganger tomme og meningsløse meldinger om salg på Clas Ohlson, og bilder av mennesker vi ikke kjenner som har vært på kino eller gjort noe annet, for oss uviktig. På Facebook har vi hundrevis av digitale venner som vi bruker tid på å sende «tommel opp» og smilefjes til, for vi vil jo være høflige og følge med, være på — logget på. Og vi klarer ikke la være å sjekke skjermen.

Mobilen serverer oss nyheter fra hele verden. Nyheter er dessverre ofte synonymt med dårlig nytt. Bilder av katastrofeområder etter jordskjelv, sykkloner, heftige branner og voldsomme vannmasser etter styrtregn. Bilder av fortvilede mennesker som har mistet kjære familie-medlemmer, hus og hjem og alt de eier, og fått livene sine snudd helt opp ned. Bilder av overfylte, små båter i Middelhavet med mennesker som håper å finne Soria Moria i Europa. De vet ikke når de setter seg i en overfylt båt, at Europa ikke vil ha dem. Mange er heller ikke så heldige at de når en strand i live. Bilder av krigens herjinger

i Ukraina eller på Vestbredden, flimrer over skjermen som vi ikke klarer å la være å sjekke.

Storpolitikken skremmer oss både fra øst og vest. I Russland sitter Putin ved det latterlig lange bordet i god avstand til sine trofaste våpen-dragere. Viktige menn i uniformer som forsvarer den meningsløse krigen. I USA er «sirkus Trump» i gang med nye forestillinger. Trump setter til side rettsapparatet, han beskriver en parallell virkelighet som mange tror på, og han serverer løgner like lett som vi koker poteter til middag. Midt i denne lite hyggelige salaten sitter flere mektige menn og drar i tråder vi kan følge til Kina og Tyrkia blant annet. Uroen stiger, vi flakker med blikket og føler oss ikke helt vel, men fremdeles er vi koplet på eller?

Ja da, vi er det. Vi er koplet på når vi er på stranda med barna, når vi sitter i sofaen hos venner, når vi kjører bil, når vi ... ja, hele tiden. Skjermen trumfer alt. Vi er koplet på. Vi lar mobilen avbryte og stykke opp alt vi gjør. Skjermen vinner kampen om vår konsentrasjon og oppmerksomhet.

Denne mormora tror ikke det er bra for oss. Jeg tror rett og slett ikke det er lurt å være koplet på hele tiden. Jeg tror vi trenger å være koplet av med jevne mellomrom. Jeg tror vi trenger å leve

litt langsommere, bruke mer tid på å være til stede i det vi gjør. Bruke tid til å lese en bok, forsvinne inn i andre univers, forlate virkeligheten for en stund. Bruke tid på å gå, kjenne lukten av tang, svaberg og saltvann. Bruke mer tid på å se oss rundt, observere. Bruke mer tid på å lytte, lytte til andre og lytte innover i oss selv. Hvordan har vi

det egentlig? Hva hører vi når støyen blir borte? Jeg tror at kvaliteten på dagene våre er avhengig av at vi har et reflektert og balansert forhold til mobilen. Den er så uendelig lett tilgjengelig. Egentlig kan den brukes til mye fint og fornuftig, til å ringe en venn for eksempel, men den er helt avhengig av å bli styrt, ellers overtar den styringa.

*Kjære Gud, når eg bed, lat min tanke kvile i fred
frå alt stress i verda omkring og all uro for daglege ting.*

Lat din kjærleik få trengja seg inn, slik at han kan forandre mitt sinn.

Lat oss alle som trur på ditt ord, vera saman i bøn for vår jord.

Hjelp meg, Gud, til å gi både pengar, arbeid og tid

i den tenesta der eg er sett, slik at eg kan forvalte den rett.

Gi meg kraft til å dele mitt brød med dei menneska som er i nød.

Hjelp meg søkje fornying og fred. Høyr meg, kjære Gud, når eg bed.

Tekst: Ralph Carmichael

vers 1. Oversatt av Arne Myskja som også har skrevet vers 2. NOS 717

God høst.

Hilsen mormor

EINSTEINS LIVSSYN

TEKST: ØYSTEIN SPILLING, TIDLIGERE SOGNEPREST I HVALER

Albert Einstein går for å være en av de mest fremragende vitenskapsmenn som har levd. Han ble født i Tyskland i 1879 og døde i USA i 1955. Han har æren for en stor del av vårt moderne verdenbilde og vår tenkning om universet og virkeligheten i sin alminnelighet.

Det er også spennende å se Einsteins religiøse utvikling. Og hva slags livssyn han med årene kom frem til. Han hadde jødiske, men fullstendig irreligiøse foreldre. 6 år gammel begynte han på katolske skole. 9 år gammel begynte han på en annen skole med vekt på naturvitenskap og matematikk. Dessuten fikk han og andre jødiske elever undervisning i jødisk tro. Han ble da glødende begeistret for judaismen. Og levde mer lovkorrekt som jøde enn de fleste andre. Han skrev salmer til Guds ære og sang dem med glød.

Senere gjorde han opprør mot sin egen religiøse fase. Over en periode på ca 30 år uttrykte han aldri noen religiøse synspunkter. I 50-årsalderen begynte han igjen å gi tydeligere uttrykk for sin tro. Og da var det en ganske annen gudsforståelse han hadde kommet frem til.

I et selskap ble han spurt om han var religiøs. Og svarte: Ja, De kan kalle meg religiøs. Hvis man med våre begrensede midler forsøker å trenge inn i naturens hemmeligheter, så vil man finne at det bak alle lover og forbindelser man kan oppdage, er det noe underfundig, uhåndgripelig og uforklarlig. Ærefrykt for denne kraften bak alt vi kan fatte, er min religion. I så måte er jeg religiøs.

Einstein ble irritert når noen kalte ham ateist: Jeg er ikke med i ateismens korstog mot religion. Det er uforståelig for meg at noen kan si at det ikke er en gud bak universets harmoni. Den sterkeste og edleste drivkraft for vitenskapelig forskning er den kosmiske religiøse følelsen. Vitenskap kan bare skapes av dem som er gjennomtrengt av streben etter sannhet og erkjennelse. Kilden til denne følelsen har sitt utspring i religionens sfære.

En gang sa han: Vi er som barn som kommer inn i et enormt bibliotek fullt av bøker på mange språk. Vi vet at noen må ha skrevet bøkene, men ikke hvordan, og skjønner heller ikke språket i bøkene. Det er en holdning selv det mest intelligente menneske bør ha overfor gud. Universet følger lover vi bare dunkelt forstår.

Om Jesus fra Nasaret sa han: Ingen kan lese evangeliene uten å føle Jesu virkelige nærvær. Hans personlighet pulserer i hvert ord. Ingen myte er fylt av et slikt liv.

Et barn spurte engang Einstein: ber vitenskapsmenn? Han svarte: Begivenheter påvirkes neppe av bønn til et overnaturlig vesen. Men en som driver seriøs vitenskap, blir overbevist om at det er en ånd bak universets lover – en ånd som er enormt overlegen vår og som vi må føle oss ydmyke overfor.

Forholdet mellom vitenskap og religion sammenfattet han slik:

*Vitenskap uten religion er halt.
Religion uten vitenskap er blind.*

HØSTENS SALME

VED: GRETHE HUMMEL

Høsten har mange muligheter til å roe ned innendørs, kanskje sitte i godstolen foran peisen og bare være stille. Eller finne et stille sted inni skogen eller ute på et svaberg.

Bibelen forteller at profeten Elia ikke fant Gud i stormen, jordskjelvet og ilden, men «i lyden av skjør stillhet». Og evangelisten Markus forteller at Jesus ba sine disipler bli med ham til et øde sted for å hvile seg litt.

I Salmeboken vår finnes et eget avsnitt med salmer til stillhet og ettertanke. En av dem, «I Guds stillhet får jeg være», skal denne høsten synges i Hvalerkirkene.

Teksten er skrevet av den tidligere svenske biskop og forfatter Jonas Jonson i 1984. Først i 2007 ble den oversatt av Øystein Thelle og fikk den vakre melodien til en norsk folketone fra Lom.

Salmen ble skrevet til bruk på retreatstedet St. Davidsgården i Sverige. Forfatteren sier selv: «Få kristne blir spart for opplevelsen av Guds totale fravær, da det oppleves som om verden og menneskene er glemt og himmelen er lukket. Guds taushet, som denne salmen handler om, er annerledes. Den er åpen, varm og omfavnende, tillit og hvile i Guds barmhjertighet, vennskap uten prat, nærvær som det ikke stilles spørsmål ved».

*I Guds stillhet får jeg være
rolig, ordløs, uten krav.
Klare rom og åpne dager:
her en strand ved nådens hav.
Og i Guds godhet vil jeg hvile,
vet meg ønsket, elsket, sett,
øver meg i barnlig tillit,
søker høyt og dypt og bredt.*

*I Guds Ånd, der kan jeg ånde,
nyskapt liv er bønnesvar,
øyeblikkets nærvær rommer
alt som er og blir og bar.
Og ved Guds hjerte er jeg båret,
ømt tatt inn i Herrens favn.
Og mens gåtene fordypes,
hvisker Faderen mitt navn.*

Norsk salmebok nr. 458

Hvordan kan kirken være med på å gjøre VISJONEN OM Å SKAPE MER HIMMEL PÅ JORDA VIRKELIG i lokalsamfunnet på Hvaler?

TEKST: HEIDI M. OPSAHL OLSEN, ASMALØY

I mange år har jeg hatt denne faste bønne: «Herre, vis meg det som varer!». Hvordan kan jeg fortsette å våge å tro i en tid som løper løpsk og hvor mørket får stadig større grobunn i sinnene våre? Hvor det virker som om ingen ting varer eller betyr noe? Mange ganger føles det som om jeg sitter på en karusell jeg ikke klarer å hoppe av. Jeg får lyst til å rope: «Stopp verden, jeg vil av!». Jeg søker et sted hvor jeg kan komme som den jeg er. Jeg søker lyset. Noe som er større enn meg. Jeg vet at det er noe mer enn det jeg ser. For meg er kirken som en lysskulptur, et fyrtårn jeg kan navigere etter når det stormer som verst. Jeg tror at dette gjelder flere enn meg. Vi er bare mennesker, vi trenger et holdepunkt i tilværelsen.

KIRKEN SKAPER MER HIMMEL PÅ JORDA:

1. Gjennom å være en motvekt

til de tomme verdiene i vår tid: Karriere, (over)forbruk, grådighet, egoisme, prestasjonsjag. Kirken kan peke på verdien av antimaterialisme og nøysomhet. Den kan tilby langsom tid: En tid for stillhet og bønn. En tid til ettertanke og refleksjon i en verden hvor alt går raskere og raskere.

2. Gjennom å ta ansvar

for Guds skaperverk: Kloden og alt liv som beveger seg her. Å stå opp for det den tror på ved å verne om naturen og oppfordre til å leve på en måte som ikke går på bekostning av klimaet eller andre menneskers og dyrs helse og velvære.

3. Gjennom å løse menneskets egenverdi

Det er mer påkrevd enn noen sinne at kirken holder opp at alle er like for Guds øyne, vi er alle like mye verdt helt uavhengig av hva vi har fått til, hvor intelligente, pene, vellykkede, rike eller veltilpassede vi er. Mennesket har en enestående verdi helt uavhengig av vår tids mål for hva den betegner som vellykket. At kirken møter alle uten fordømmelse i vissheten om at vi alle gjør feil. At vi alle trenger tilgivelse, forsoning og fred, å legge ting bak oss for å gå videre med livene våre. At vi alle er her for en grunn.

Heidi M. Opsahl Olsen.

4. Gjennom å gi trygghet, håp og trøst

Som barnet, som hele tiden trenger å bli holdt og gitt trygghet i sin stadige utforskertrang, har kirken en unik mulighet til å vise mennesker hvordan troen kan gi håp og trøst i en tid med økende fokus på kriser og katastrofer, både skapt av mennesker og som følge av klimaendringene. Kirken kan ta «barnet», dvs. alle mennesker tilbake fra utforskningene og inn i tryggheten igjen.

Mange strever med livene sine, noe den høye selvmordsstatistikken er et klart bevis på. Kirken kan gi håp til dem som føler at de ikke klarer å leve livene sine. At 20% av dagens unge sliter med angst og depresjon og må søke profesjonell hjelp for dette, er et nedslående sykdomstegn i vårt samfunn og den måten vi nå lever på. Ved at kirken tar imot alle som føler seg tvilende, ensomme, redde, små og slitne, enten de er store eller små, kan den gi trygghet og trøst i en verden preget av tomme verdier, falske autoriteter, netthets og mobbing.

5. Gjennom å leve i kjærlighet og glede

Stemning setter oss i stand til å skape. Hvis vi klarer å skape en stemning i kirkerommet og alle andre rom hvor vi møter hverandre og Gud, kan vi være med på å hjelpe mennesker til å mestre livene sine. Gjennom å peke på at kjærligheten er den største verdien i den kristne tro, er vi med på å gi mennesker et anker og et fotfeste i livene deres. I beste fall klarer kirken å åpne opp for at vi kan se storheten, helheten, meningen og sammenhengen i livene våre. At alle har en misjon og at ingen av oss lever forgjeves. I kirken og i møtet med hverandre kan vi møte Kristi kjærlighet og Kristus selv. «Vi vil ha mere enn bare tomme ord, vi vil ha liv, vi vil ha liv!» Fra Guds fred: Kampsanger og fredsviser, 1977.

ENGELSKMANNEN SOM BLE ORDFØRER PÅ HVALER

TEKST OG FOTO: GUNN HEDBERG

KILDER: BYGDDEBØKENE, SKILLINGSMAGASINET, FREDRIKSTAD TILSKUER

Hvordan kan det ha seg at en handikappet engelsk mann ender opp som ordfører på Hvaler på 1800-tallet? Ikke minst, hvorfor blir han æret med en grav like foran døra til Hvaler kirke? Uten tvil sjokkerer han øyboerne med sin, etter tiden, tvilsomme seksualmoral.....

- John William le Gassicke Goodchild, født i England 1804, død på Hvaler 3. august 1878.
- Kom til Hvaler på 1820- eller 30-tallet. I 1835 fikk han en sønn utenfor ekteskap med jomfru Inger Barbara Baardsen (sønnen John, skipsmegler i Hull og mye brukt av redere på Hvaler). Anerkjente sønnen som sin da han var 11 år gammel.
- Konfirmert på Hvaler, ifølge kirkeboka, 6. februar 1839, 35 år gammel.
- Ble far i mai 1839, giftet seg med moren 15. juli 1839, samme år han ble konfirmert.
- Gift med Ulrikke Goodchild, født 1814, søsteren til Inger Baardsen.

Når du går ut døra på Hvaler kirke har du kanskje lagt merke til en hvit gravsten med uleselig skrift? Der står navnet John William Le Gassicke Goodchild. Født i England i 1804, død på sjøen 3. august 1878.

VELUTDANNET

John William kommer fra Somerset i England til Hvaler rundt 1830. Han har slekt på Hvaler. Ifølge biografien har han «to visne ben og en viss en arm». Beskrivelsen tyder på polio, men det vet vi ikke sikkert.

GRAVSTEN: I dag er navnet til John William Le Gassicke Goodchild uleselig. Det står (takket være Ingrid Dean): John Wm Goodchild, F. 15.09.1804, D. 03.08.1879. Død på sjøen.

Han må ha hatt en solid utdanning i bagasjen. Norsk lærer han seg tydeligvis på rekordtid.

KJØLBO: Denne gården kjøpte Goodchild i 1845. Her drev han både landhandel, antikvitetshandel, gjestgiveri og skjenkestue.

Hva han jobber med i starten er ukjent, men han er i hvert fall forsikringsagent for fartøy. Da lar han seg bære om bord, når båtene skal besiktiges.

På 1800-tallet er det mange seilskuter på Hvaler, pluss losskøyter. Større fiskefartøy kommer først når det store sildefisket starter på 1890-tallet.

BARN MED TO SØSTRE

Hans fysiske handicap er ikke til hinder for andre ferdigheter. Først får han barn med jomfru Inger Barbara Baardsen i 1835. Det er sønnen John, senere skipsmegler i England og mye brukt av folk på Hvaler.

Deretter gifter han seg med søsteren Ulrikke i 1839, to måneder etter at de får en datter. Da må han først konfirmere seg i Hvaler kirke, siden han tilhører den anglikanske kirken.

Til alt overmål bor han sammen med begge søstrene og barna. Samtidig er han omgangsvenn med naboen, sogneprest Foltmar – ikke verst! De to er ifølge bygdeboka glade i å spille kort sammen, og det er presten som overtaler forføringen å gifte seg med den yngste av søstrene.

ALLSIDIG

Goodchild driver etter hvert handel, kjøp og salg av brennevin og antikviteter, i tillegg til å være forsikringsagent. I 1848 kjøper han Kjølbø, gården rett ved parkeringsplassen overfor Hvaler kirke. Der bor han like til sin død i 1878.

Gården blir både skjenkestue og gjestgiveri. Det er sterkt behov for slikt nær kirken, med tanke på kirkegjengerne som kom fra de vestre øyene.

Bor du på Vesterøy, kan det være en dagsreise å komme til kirken. Båt er eneste mulighet. Samtidig er det kirkeplikt, bare dårlig vær kan unnskyldte et fravær.

Dåp, konfirmasjon, bryllup og begravelser foregår i Hvaler kirke. Da er ofte overnatting en ren nødvendighet, for å sikre seg at de kommer fram i tide. Først i 1891 får de vestre øyene egen kirke på Spjørøy.

I tillegg starter Goodchild Hvalers første landhandel på Kjølbø. Her kan øyboerne få de viktigste basisvarene, varer de ikke produserer selv.

TREDOBLING AV BEFOLKNINGEN

Nå tar vi et lite sidesprang, for å se hva slags Hvaler Goodchild lever i gjennom vel 40 år.

Ifølge folketellingen i 1801 bor det 851 mennesker på Hvaler. I 1875, like før han dør, bor det 2.536 mennesker her ute. Det er en tredobling i løpet av disse årene.

Økningen er en følge av bedre hygiene og folkehelse, og dermed flere barn som overlever. Samtidig er tilflyttingen stor, etter hvert som det blir flere næringer på Hvaler.

KOMMUNEN BLIR TIL

Selv om Hvaler er en isolert øygruppe på den tiden Goodchild lever på Hvaler, fører den sentrale politikken også til endringer her. Med Formannskapsloven i 1837 kommer det lokale selvstyret til Hvaler.

Men den gangen fins ingen politiske partier, det er enkeltpersoner som blir valgt. Fram til 1881 oftest presten, deretter tar lærerne over.

Det er også få som har stemmerett. Bare embetsmenn og selveiere, og ingen kvinner. 142 er stemmeberettigede i 1837.

Etter to år med sogneprest Foltmar, tar Erik Andersen Høkeli over. Men han erklærer at han ikke er skrivekyndig nok. Formannskapet velger da Goodchild til sekretær for ham i 1841.

HERFØLRENNEN: Goodchild beskriver malerisk hvordan den svenske flåten først angrep Norge i juli 1814, gjennom Herfølrenna og til Skjærhalden.

I 1845 blir han til og med valgt til ordfører. Senere blir han både varaordfører og kommunekasserer. Det tyder på at øyboerne har et romslig syn på det å få barn utenfor ekteskap.

LOKALHISTORIKEREN

Hadde Goodchild holdt seg til sitt kjøpmannskap eller ordførerjobben, ville vi knapt ofret ham en tanke i dag. Men i tillegg til å være opptatt av Hvalersamfunnet, interesserer han seg også for Hvalers historie.

Da skrur vi tiden tilbake igjen. Fordi Danmark/Norge sto på Napoleons side under krigene i Europa, blir Norge gitt til Sverige da Napoleon taper. Vi prøver å hevde vår selvstendighet på Eidsvoll i 1814, men det går ikke Sverige med på.

Svenskene angriper med en stor flåte i juli 1814. Fra den svenske vestkysten går de først i land på Hvaler.

Da Goodchild ankom Hvaler sto det som skjedde friskt i folks minne. Han skriver etter hvert ned det folk forteller ham. Nå overlater jeg ordet til ham, i moderne språkform:

«Hele sjøen var dekt med skip, jekter, slupper og store båter med to master. De hadde 5.000 mann med landgangstroppe og var ledsaget av 80 kanonsjalupper. Vinden var svak og framrykningen gikk langsomt.

Fra fjellene på Kirkøy så de engstelige beboerne utover den lange strekning av øyer og skjær til Koster, der det vrimlet av fartøy fra det stolte krigsskip til den beskjedne robåt.

Fra det fjerne hørt den krigerske lyd av trompeter og trommer, bare avbrutt av kanonskudd. Signalflegg i broket mengde flagret dovne i den lette brisen – krigens pomp og aktivitet uten dens redsler».

LEVENDE SPRÅK

Det er fantastisk å se hvordan Goodchild bruker språket og formelig maler bilder av det som skjer. Først ser øyboerne at den norske flåten

i Herfølrenna rømmer unna for overmakten. Dernest ser de hvordan utallige svenske skip seiler inn samme renna og går i land på Kirkøy.

«Utover ettermiddagen ble 900 mann og noen hester satt på land i Skjærhallen, den første landgangen på norsk jord. Sola stekte, og flere brønner ble tømt uten at det monnet for soldater og hester. Etter strenge forhør om eventuelle norske soldater var tilbake på øya, marsjerte hele styrken med klingende spill og blanke bajonetter gjennom skogen opp til prestegården.

Der sa generalen at all motstand ville være forgyveves og bli strengt straffet. Presten svarte at alle soldater hadde dratt og ingen motstand var planlagt, og han ba innstendig om ikke å skade kvinner og barn. Det lovet generalen, og soldatene slo seg til på slettene rundt gården for natten.»

Prestegården og Kjølbø blir hovedkvarter for offiserene. Der skjer det litt av hvert utover natta, både tordenvær og branntilløp. Men neste dag forlater troppene stedet og marsjerer mot nord for å ta festningen i Gamlebyen.

BÅTBYGGEREN

Men Goodchild nøyer seg ikke med det. Han foreslår flere forbedringer av Hvalerbåten, og leder komiteen som sender den til regattaen i Stavanger i 1868. Han får Formannskapets «Erkjentlighet og takk» for innsatsen med båtbyggingen.

Goodchild er faktisk den beste kilden dagens båtbyggere i Brottet har for kunnskap om Hvalerbåten. Den ble også modell for losbåtene til Colin Archer.

Goodchild er bekymret for at kunsten å bygge båter er på vei i glemmeboka, og oppmuntrer til kappseilaser. Han skriver derfor en utførlig beretning om båten og sender til den kjente Eilert Sundt, datert 1865. Her tar han også med hvor viktig det er at sjøfolk kan svømme, og at de ikke drikker på sjøen.

HVALERSKØYTA: Goodchild foreslo viktige forbedringer av den prisbelønte båten, og nå bygges kopien «Arnt Otto» i Brottet på Spjærøy. FOTO: PAUL HENRIKSEN

Samme året vinner en hvalerbåt kappseilasen i Bergen mellom norske bruksbåter. Fiskeren som vant sa etterpå til Goodchild at styringen var den halve seilas.

DYRE EIKEBÅTER

Båtens fortrinn er at den blir bygd i eik, helt nødvendig for at en losbåt skal tåle belastningen den utsettes for. Losbåtene blir bare brukt fra ett til tre år før de blir for slitte. Da går de over til å bli fiskebåter, skriver Goodchild.

Hvalerbåtene er atskillig dyrere enn tilsvarende båter ellers langs kysten. Rignet med seil koster de på denne tiden 300 spesidaler, mens en tilsvarende i Vestfold koster 240 spesidaler.

LOSENES ARBEID

Goodchild skriver også om losenes og losguttens arbeidshverdag, og at det er få drukningsulykker med disse båtene. Båtbyggerne har ofte vært loser

selv, og tar med seg erfaringen derfra i byggingen. Etter hvert blir eik for dyrt og vanskelig å få tak i, og Koster og Kråkerøy/Onsøy tar over båtbyggingen.

Goodchild skriver at båtbyggerne knapt bruker noen tegning eller fast plan, bare løse regler å rette seg etter. Dagens byggere av «Arnt Otto» bruker en modell av Hvalerskøyta som står på Marinemuseet i Horten, laget til fiskeriutstillingen i Bergen i 1865.

NEKROLOGEN

Det står en særs rosende nekrolog over hans liv og levnet i Fredrikstad Tilskuer. Ifølge den var Goodchild meget belest. Han fulgte med både i litteraturen og politikken.

«Hans gjestfrie hjem vil bli savnet, der han sprudlet med sin kunnskap, også i praktiske ting. Som avisa skriver: Der hadde ånden i sannhet beseiret den skroperlige, vanskapte materie!»

Fest på kjerka

Spjærøy kirke mandag 9. oktober kl. 18.

Hvaler Sjømannskirkeforening inviterer til fest med:

Martin Alvsvåg, prosjektleder i Sjømannskirken
(Næringsliv, Beredskap og Idrettskirken)

Han vil fortelle om

HVORDAN VÆRE KIRKE PÅ BORTEBANE

Kari Mangrud Alvsvåg, hilsen fra biskopen i Borg
og tidligere sjømannsprest i Dubai

Ellers deltar: Knut Erik Skarpaas, Sjømannskirken, rådgiver,
regionsekretær Østfold Benedicte Sjøvold, solist og leder for allsangen

Mats Andre Soli, flygel og orgel

Her blir det nytt fra arbeidet i Sjømannskirkene, mye sang
og musikk. Selvsagt vafler og kaffe. Vi starter lotteriet,
som har trekning første søndag i advent!

VELKOMMEN

Kollekt til arbeidet i SJØMANNSKIRKEN

Viktig sted til alle tider.

TAKK TIL HVALER MENIGHET

De siste årene har Hvaler menighet vært en viktig del av min tilværelse.

I januar 2015 ble jeg enkemann – en helt ukjent tilværelse som kom brått på, og som jeg måtte møte ganske alene. Mitt holdepunkt gjennom nesten 50 år, Hanna-Karin, gikk bort.

Vi vet alle at dagen kommer, men det er lenge til ... og hvordan forbereder man seg på å bli «sittende igjen?» Jeg var overhodet ikke forberedt, og etter noe tid med omtanke og omsorg fra

familie og venner, kommer hverdagen tilbake – og det er denne hverdagen som i hvert fall ikke jeg var forberedt på – eller visste helt hva var, for eksempel å lage middag til bare én, eller ikke fylle hele kaffetrakter 'n...

Jeg hadde mange tunge stunder på vei gjennom skogen til kirkegården, og en søndag i slutten av februar 2015 fant jeg meg selv på en kveldsmesse i Hvaler kirke. Det var et viktig arrangement for min senere tilværelse, for der traff jeg folk som lurte på hvem denne ukjente kirkegjenger var. Dette ble nye kontakter, som var starten på senere prat ved kirkekaffe og andre tilfeldige treff, og jeg kom meg ut fra en tilværelse i et tomt hus...

Og etter en vårdugnad på kirkegården hvor 17. mai skulle forberedes, ble jeg kjent med flere hyggelige folk, som vinket og hilste, og som ble nye bekjenskaper. Det viktigste som skjedde meg var anmodningen om å stille til valg ved menighetsrådsvalget senere samme høst. Siden jeg aldri har vært i tvil om hvorvidt jeg er kristen, eller har en tro – og har hatt mange av kirkens organisasjoner som kunder i mitt profesjonelle reklameliv – var jeg aldri i tvil om at jeg kunne gjøre en jobb for Hvaler Menighet. Og så ble jeg altså valgt.

Som MR-medlem fikk jeg engasjerte jeg meg i forskjellige utvalg – og i menighetsbladets redaksjon, hvor annonsesalg ble en naturlig oppgave for en pensjonert reklamemaker. Jeg har også fått anledning til å ta for meg temaer uten direkte kristent innhold – jeg er jo «ufaglært» – men det er mye som berører menighetens liv...

Og – selvfølgelig fikk jeg nye venner, som alle løftet meg videre ut av enkemannstilværelsen.

Engasjementet i menigheten ga meg en grunn til å stå opp – hver morgen – og det er viktig!

Jeg har møtt kirken slik som alle burde, med omsorg og forståelse som kan gjøre tunge dager lettere

å komme igjennom, og med engasjerte kontakter fra både prest og andre MR- medlemmer.

Jeg ble akutt syk for noen år siden, og takket være mine nye venner i menigheten, kom jeg meg til sykehus og ble tatt vel vare på som rekonvalesent i ukene senere.

Når jeg nå, etter 2 perioder i menighetsrådet har funnet at det er tid for å slippe til nye krefter, ser jeg frem til å konsentrere meg om menighetsbladet. Det er jo nesten Hvalers lokalavis med innhold som ikke går av moten. Bladet ble kåret til Borg Bispedømmes beste menighetsblad for 2016, og Hvaler kommune ga menighetsbladet kulturprisen for 2021.

Jeg har mye å takke Hvaler menighet for – og alle menneskene som forsto at jeg hadde behov for hjelp og ettersyn...

Takk til alle fra Dag Plau

MISJONSMESSE PÅ VESTERØY BEDEHUS

15. november kl. 16.

Sang, andaktsord

Salg av håndarbeid

Loddsalg

Kaffe og kaker/vafler

Hyggelig samvær

Velkommen!

FISKER SANDER

TEKST OG FOTO: ELLEN

Fiske er og har alltid vært en viktig del av Hvalers kultur og stolthet. Utgårdskilen på Vesterøy er den største fiskerihavna øst for Lindesnes. Her har Fjordfisk mottak, kontorer, produksjonslokaler og utsalg. Flere unge enn på lenge ønsker å etablere seg som yrkesfiskere, kanskje mye takket være fiske og fangstlinja på Kalnes videregående skole med undervisningslokaler i Utgårdskilen. Sander Søberg (17) fra Skjelsbu på Vesterøy er en av elevene.

Vi slår av en prat med Sander på familiens brygge i Skjelsbusund en lørdag i slutten av august.

-Jeg bestemte meg for å bli fisker allerede som 13-åring, forteller Sander. -Da kjøpte jeg meg min egen jolle og begynte å fiske hummer. Jeg fisket godt og syntes det var veldig gøy. Tidligere hadde

jeg vært med oldefar Gunnar Eriksen en del på sjøen og lært mye om fiske og fangst av ham. Han er en erfaren fisker som begynte å fiske i 1961. I 2009 kjøpte han sjarken «Diana» på 32 fot. Nå er det jeg som drifter sjarken og fisker makrell, kreps, hummer og krabbe.

-Fortell om fiskeriutdannelsen du holder på med!

-Jeg går på Vg2, dvs. andre året på Kalnes videregående skole, på linja for fiske og fangst. Vi har undervisning to dager i uka på Kalnes. Ellers er basen vår i Utgårdskilen med klasserom i 2. etasje på trålverkstedet, som nå heter Egersund Trål Avd. Hvaler. All undervisning som er rettet mot den marine delen foregår her. I min klasse er vi seks elever. Samme antall begynte i høst på Vg1, altså i første klasse på samme linje. Noen av oss elever er fra Hvaler. Andre kommer fra distriktet omkring, men også fra Indre Østfold og Kongsvinger. Jeg vil si vi er en sammensveiset gjeng. Vi er jo ikke så mange. Akkurat nå har Vg1 og Vg2 vært sammen på tur for å bli bedre kjent. Vi var på tokt med M/S NY VIGRA III. Vi var også innom Strømtangen fyr på omvisning. Hver vår og høst har hver og en av oss fire uker sammenhengende utplassering og praksis på lokale fiskebåter. Skolen skaffer praksisplass, men vi kan komme med ønsker selv også. Jeg har vært med flere av fiskebåtene i Utgårdskilen.

Fiskerne deler av sin erfaring og gir oss god opplæring innenfor ulike typer fiske når vi er om bord. I tillegg har vi praksis på fiskemottaket og på trålverkstedet. Her får vi kunnskap om prosessen fra fangst levert til mottak og gode rutiner for å bevare god kvalitet. Vi blir også kjent med ulike typer redskap, håndtering og vedlikehold. Det er obligatorisk å gjennomgå sikkerhetskurs for sjøfolk og fiskere på RS Sjøredningsskolen i Horten.

Sander Søberg på sjarken «Diana» Ø-155-H.

Utgårdskilen i ettermiddagssola.

Utdanningen fører fram til kystskippereksamen når alle prøver og nødvendig praksis er bestått. På timeplanen vår ellers står navigasjon, å kunne vurdere vær og vind og sikkerheten om bord, datakunnskap, livet i havet og teori til alt vi lærer i praksis. Opprettelsen av denne linja, den er jo ganske ny, passet i alle fall veldig bra for meg og mine planer for framtiden!

-Hva er det beste med å være fisker?

-Friheten! Du er din egen sjef og bestemmer selv. Naturopplevelsene også, året rundt! Og så klart er det spennende. Hvordan blir dagens fangst? Det er mye vi ikke ser på ekkoloddet, reker f. eks. Man vet aldri hva fangsten blir.

-Fiskeskøytene tøffer grytidlig av gårde. Sikkert veldig slitsomt?

-Ja, vi drar tidlig. Det går bra, synes jeg. Frokosten tar jeg om bord. Når det gjelder makrellfiske, så biter fisken best ved soloppgang. Da må vi være

Hvalerreka er berømt for sin gode smak. Det har vært rekefiske på Hvaler i 120 år.

framme på fangstfeltet og få dorgene i vann til rett tid. Ved rekestråling setter man gjerne trålen ved 05-tiden. Den kjøres i mange timer før vi trekker den om bord og tømmer. Så blir det et nytt hal, som vi sier. Fordelen for oss på Hvaler er jo at vi har ganske kort vei til fangstfeltet, en til to timers kjøring kanskje. Det blir selvsagt lange dager før vi er i land igjen, men jeg trives i alle fall godt. Det er forresten rekestråling jeg satser på etter endt utdanning. Jeg skal kjøpe ny båt, det er planen, og det ser jeg fram til.

Takk for praten, Sander. Fint at dette tradisjonsrike yrket får sin fortsettelse gjennom nye generasjoner.

NÅDEHJEMMET I BANGKOK

Som mange kjenner til, har Hvaler menighet et misjonsengasjement i regi av Det Norske Misjonsselskap, NMS. Engasjementet kommer til uttrykk gjennom misjonsforeningenes arbeid og menighetens gudstjenester.

Det er alltid hyggelig og interessant når Unni Holm Olsen, misjonskonsulent i NMS, kommer på besøk til misjonsforeningene eller deltar på gudstjenester. På forsommeren var hun i Hvaler kirke. Ved hjelp av ord og bilder formidlet hun misjonsoppdraget på en fin måte. Hun orienterte også om menighetens prosjekt i Thailand, Nådehjemmet i Bangkok.

Til Hvaler menighetsblads høstnummer har Unni Holm Olsen sendt oss et nyhetsbrev om Nådehjemmets viktige arbeid:

- Nådehjemmet har i mange år tatt imot og hjulpet jenter som har blitt uønsket gravide. Nå vil Nådehjemmet nå enda flere ved aktivt å jobbe med forebygging og informasjon. Det sier Thailand-misjonær Margrethe Reve Brandsæter. Flere fra Hvaler var på Stenbekk i august og fikk høre henne fortelle om hvor viktig akkurat dette er.

I Thailand er menneskehandel og prostitusjon er en stor utfordring. Unge jenter reiser fra

PIM.

Sogneprest Grethe Hummel og misjonskonsulent Unni Holm Olsen.

landsbygda til Bangkok, og andre storbyer, for å jobbe. Det forventes at de sender penger hjem til familien. Mange føler seg tvunget til å velge prostitusjon i mangel på alternative muligheter. – Alle sier at hele grunnlaget for at dette skjer er dysfunksjonelle familier, kan Margrethe fortelle.

Barn i områder hvor Den evangelisk-lutherske kirken i Thailand (ELCT) har menigheter, lever i lokalsamfunn hvor det er risiko for overgrep, vold og menneskehandel. Kirkens ansatte og frivillige mangler kunnskap og verktøy for å hjelpe dem. Diakoniavdelingen i ELCT har derfor siden 2019 hatt et prosjekt som heter «trygge og sterke familier». Gjennom opplæring og seminarer ønsker en å styrke familier og øke fysisk og psykisk trygghet i familier som kirken er i kontakt med.

Og det finnes lyspunkt. Margrethe fortalte historien om Pim (bildet) som måtte begynne å tjene penger som 12-åring og ble offer for menneskehandel. Hun ble fratatt alt. Etter mange år klarte hun å rømme tilbake til hjemplassen sin. Der ble hun kristen, giftet seg og fikk et barn. Hun fikk jobb i kirken. I dag er hun leder for et helt distrikt, og jobber aktivt blant annet med forebygging av menneskehandel!

Nådehjemmet

GJENBRUKSGLEDE VED NÅDEHJEMMET

I Norge driver NMS Gjenbruk 52 gjenbruksbutikker som gir viktige inntekter til NMS' arbeid. Men også ved Nådehjemmet i Bangkok har en gjenbruksbutikk sett dagens lys.

Merete Hallen (seksjonsleder for Asia), Anne Storstein Haug (Thailand-misjonær) og Sunitra Tuangjaruwina (feltkoordinator Thailand) er blant flere som med god samvittighet handler på gjenbruksbutikken ved Nådehjemmet i Bangkok.

Thailand-misjonær Anne Storstein Haug er blant personene som står bak ideen om å drive en egen gjenbruksbutikk ved Nådehjemmet. Inn-

tektene fra salget er en kjærkommen inntekt for Nådehjemmet som gir kjærlighet og omsorg til gravide jenter i en vanskelig livssituasjon. Butikken drives av frivillige, som Patana. Hun gjør en flott innsats for å organisere den daglige driften.

Er du i, eller skal til Bangkok? Legg gjerne et besøk til Nådehjemmet og gjenbruksbutikken inn i kalenderen. Her kan du gå på skattejakt og samtidig støtte de lokale menighetenes diakonale arbeid.

Vil du være med å støtte Hvaler menighets misjonsprosjekt, Nådehjemmet i Thailand? Send en gave via VIPPS 729281.

Du kan også finne mer informasjon om arbeidet i Thailand på nettsiden til NMS, og søke på Nådehjemmet.

Gjenbruks glede ved Nådehjemmet.

BIBELHISTORIER FRA GAMLE SKOLEBØKER

TEKST: BIBELTEKSTEN ER BEARBEIDET AV EINAR MORLAND

ILLUSTRASJONER FRA: [HTTPS://WWW.FREEBIBLEIMAGES.ORG](https://www.freebibleimages.org)

JOSEF I EGYPT

I påskenummeret av menighetsbladet kunne du lese om Josef, som ble solgt som slave og kom til Egypt. Her er del 2 av historien om Josef:

Josef var nå slave hos Potifar, en viktig mann som var travelt opptatt som sjef for farao sin livvakt. Faraos kongen i Egypt. Josef var ensom og lengtet hjem til faren sin, Jakob. Potifar likte Josef veldig godt og ga ham i oppgave å bestyre all sin eiendom. Kona til Potifar likte også Josef veldig godt, og forsøkte å lokke ham til å gjøre noe galt

som Josef ikke ville gjøre. Da ble hun rasende og snakket usant om Josef. Dermed ble Josef kastet i fengsel.

FARAO DRØMMER

En gang hadde farao hatt en merkelig drøm. Det var ingen av farao sine spåmenn eller drømmetydere som kunne fortelle hva drømmen betød. Da var det en mann ved faraos hoff som kom til å tenke på Josef. Denne mannen hadde hatt en rar drøm som han ikke forsto, da han satt i samme fengsel som Josef. Josef hadde tydet den rare drømmen hans, og fortalte ham hva drømmen betydde. Kort tid etter skjedde akkurat det som Josef hadde sagt, og dette gjorde et mektig inntrykk på mannen. Nå sa han til farao at denne Josef kanskje kunne tyde kongens drømmer. Faraos befalte da at Josef skulle bli hentet til slottet.

JOSEF TYDER FARAO SINE DRØMMER

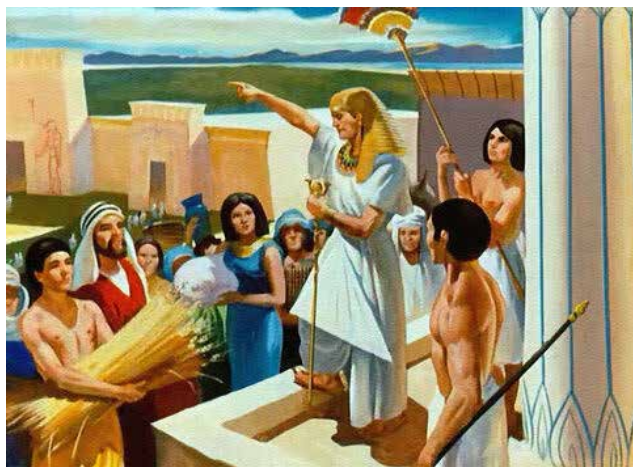
Faraos sa til Josef at han hadde hørt at Josef kunne tyde drømmer. Nei, svarte Josef: «Det er bare Gud som kan gi et svar som er godt for farao». Faraos fikk tillit til Josef, og fortalte at han i drømmen hadde sett sju fine og fete kuer komme opp fra elven Nilen. Kuene beitet fredfullt i sivet, men

bak dem kom det sju magre og stygge kuer og spiste de fete kuene, uten at de magre kuene ble fetere av det. Drømmen var så skrekkelig at farao hadde våknet, men så sovnet han igjen og drømte mer: «I drømmen så jeg sju kornaks som vokste på ett eneste strå, fulle og gode. Etter dem skjøt det opp sju andre aks, tørre, tynne og svidde av østavinden. De tynne aksene slukte de sju gode. Da spåmennene hørte drømmen, kunne ingen av dem forklare den for meg.»

Da sa Josef at dette var én og samme drøm, og at Gud med denne drømmen hadde latt farao få vite hva som kom til å hende: De sju gode kuene og de sju gode aksene betyr sju gode år. De sju magre og stygge kuene og de sju tynne og svidde kornaksene betyr sju forferdelige år med hungersnød, sa Josef.

Josef sa også at farao burde samle overflods-maten i de gode årene og lagre maten til årene med hungersnød. På den måten ville farao berge landet sitt og folket sitt.

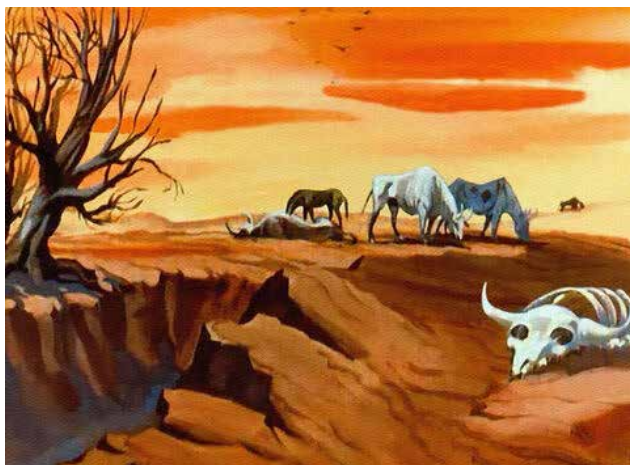

JOSEF STYRER I LANDET

Farao var nesten målløs. Både han og de andre ved hoffet forsto at tydingen måtte være rett, og at Josef sin anbefaling var et klokt råd. Det endte med at farao satte Josef til å styre over hele Egypt, og satte ham nest etter seg i makt og ære. Josef ble visekonge i Egypt, og han sørget for at det ble bygd lagre for korn og annen mat. Lagrene ble fylt i de sju gode årene som fulgte. Alle beundret Josef.

HUNGERSNØDEN KOMMER

Etter de sju gode årene kom det virkelig sju år med feilslåtte avlinger. Det var tørke ikke bare i Egypt, men også i det landet som Josef kom fra. Jakob, faren til Josef, var blitt gammel og skrøpelig, men han fikk høre at det var mat å få kjøpt i Egypt. Han syntes det var ille at hele familien sultet, så han sa til sønnene sine at de måtte dra til Egypt og kjøpe korn. Jakob sørget fremdeles over tapet av sønnen Josef, så han ville at den yngste sønnen, Benjamin, skulle bli igjen hos ham mens de andre ti sønnene reiste til Egypt. I denne tiden var det svært tørt, og jorden ga lite avling og det var heller ikke mye gress for buskapen å beite på. Menneskene led vondt, og mange sultet i hjel.

BRØDRENE DRAR TIL EGYPT, OG EN AV DEM MÅ BLI IGJEN DER

Brødrene til Josef, alle de ti som var eldre enn ham, dro av gårde til Egypt for å skaffe korn. Der fikk de møte visekongen, som nå var nest etter farao i makt og verdighet. De bøyde seg dypt for ham. Nå skjedde det som Josef hadde drømt for lenge siden, at brødrene bøyde seg for ham! Det var den drømmen de hadde blitt så sinte for, en gang for lenge siden. Josef kjente igjen brødrene sine, men de kjente ikke ham. Josef ga seg heller ikke til kjenne, men han spurte dem ut om familien deres. De

fortalte om sin far Jakob, om lillebroren Benjamin og om en bror som ikke levde lenger. Da forlangte Josef at en av dem skulle bli igjen i Egypt mens de andre skulle dra tilbake og hente lillebroren Benjamin til Egypt.

JAKOB SØRGER FORTSATT

Jakob hadde ikke lyst til å sende fra seg Benjamin, og han bebreidet sønnene for at de hadde fortalt den egyptiske visekongen om denne broren. Jakob sørget fortsatt over tapet av Josef, og nå ble han redd for at han kanskje også kom til å miste Benjamin. Men da maten tok slutt, var det ingen annen utvei enn å dra til Egypt for å skaffe mer korn. Brødrene dro av gårde enda en gang, og nå var Benjamin med dem.

HVORDAN GÅR DET I FORTSETTELSEN?

Det får du vite i neste nummer av menighetsbladet, eller du kan lese selv i bibelen i første Mosebok fra kapittel 40 og utover.

A decorative border made of dark brown coffee beans surrounds the text.

Åpen kaffe på Kirkens hus
3. desember fra kl. 14.
Salg av kaffe og kaker og diverse hjemmelaget håndarbeid.
Velkommen!
Arrangør: Sjømannsmisjonsforeningen

DIN LOKALE RØRLEGGER

- Bedriften ble etablert i 1971
- Vi utfører alle typer rørlegger tjenester, og er også totalleverandør av komplette Bad og våtrom
- La oss hjelpe deg med installasjon av varmepumper, gulvvarme, vanlig utstyrsmontering og serviceoppdrag.
- Vi tilbyr høy faglig kompetanse og et stort utvalg av varer
- Egen graveavdeling for utvendige vann, avløp og terrengarbeider
- Vi kommer gjerne hjem til deg på befaring,
- Medlem av rørleggerkjeden Bademiljø
- Vi har butikk og rørlegger tjenester i Fredrikstad og på Hvaler.

EGEN GRAVEAVDELING

Vår maskinpark er tilpasset de fleste typer graveoppdrag fra minigraver til sjølekker for sjøarbeider.»

Bademiljø
BEST PÅ BAD

**BADEMILJØ
HVALER RØRLEGGERBEDRIFT AS**

Fastlandsveien 16, 1684 Vesterøy 69 37 56 60
post@hvaler-ror.no / www.bademiljo.no

GLIMT FRA FLORAEN PÅ HVALER

Oksetunge (*Anchusa officinalis* L.)

TEKST: EINAR MORLAND FOTO: EGIL MICHAELSEN (WWW.MARKBLOMSTER.COM)

Oksetunge er en iøynefallende plante. Den er ikke veldig vanlig på Hvaler, men den er en årviss gjest blant annet på tusenårsstedet ved Hvaler kirke. Blomstene har farger som varierer fra intenst blå til rødlig eller purpurblå. Planten har kraftige, stive og ru hår som ikke innbyr til plukking. Ser du nøye på selve blomsten, finner du fem vakre skjell (kalt pukler) inne i blomsterkronen. Disse sperrer små insekter ute fra nektaren

som finnes i kronrøret. Det er nok helst humler og sommerfugler med lange snabler som kan komme til og sørge for pollinering. De mange fruktene har et oljefyllt vedheng som maurene elsker. Maurene drar med seg frukten, og lar frøet ligge når vedhengen er spist. Dermed spres frøene vidt omkring. Oksetunge vokser spredt på Øst- og Sørlandet, helst på skifer eller kalkjord. På Hvaler sees den oftest på tørre bakker med

skjellsand. Planten er flerårig og kan bli opptil 50-60 cm høy, men ofte er den lavere. Stengelen er forgrenet, og blad og blomsterstilker er tett besatt med grove, stive hår. Bladene er lansettformede, og sitter spredt oppetter stilken. Blomsterstanden er spiralsnodd, og blomstene åpner seg etter tur oppetter spiralen.

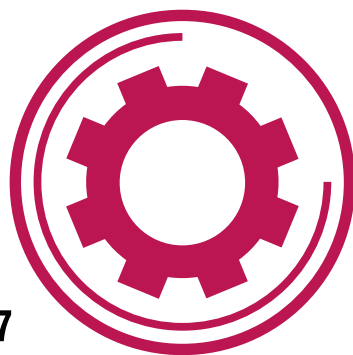
Slektsnavnet *Anchusa* er gresk og beskriver den spesielle fargen. Artsnavnet *officinalis* forteller at dette er en medisinplante. Planten ble allerede i oldtiden benyttet utvortes mot sår og betennelser på kroppen, og innvortes skulle den hjelpe mot sure oppstøt, tannverk og dårlig ånde. I en dansk urtebok fra 1557 beskrives planten som hjertestyrkende. I tillegg skulle den kunne benyttes mot pest og melankoli! I nyere tid har oksetunge blitt brukt mot hoste og bronkitt, men den inneholder noe skumle alkaloider og anbefales ikke lenger til innvortes bruk. Den er såpass lite vanlig i Norge at den neppe har vært i bruk som medisinplante hos oss.

LARS EGIL LANDE MEK. & SVEIS

VERKSTED - SKJELSBU 14 - HVALER

lars@mek&sveis.no - mob. 91 88 38 97

Godt & Blandet

*Basin street - Bysommer - Ormen Lange - Shallow
Blå kveill - Written in the stars - Lullaby of birdland
It's raining men - He ain't heavy, he's my brother.*

Cafékoncert på Kulturhuset Floren med Hvaler Trivselskor

Søndag 15. okt. 2023
kl. 17.00

Musikere: Mats-André Soli, Tommy Bröske,
Kjell-Olaf Richardsen og Magne Kaspersen
Dirigent: Mette Christin Østby

Billetter kr. 200,- for voksne. Gratis for barn opp til 12 år.
Loddsalg og flotte gevinster!

PREMIEKRYSSORD

I dette nummeret av menighetsbladet har vi et nytt kryssord. Vi trekker ut to vinnere, som hver får to Flaxlodd. Løsningen avfotograferes og sendes innen 1. august til menighetsbladets e-postadresse: hvalermb@outlook.com

Vinnere fra forrige nr:

Elisabeth Veibakken

Stormmusbrinken 24, 1684 Vesterøy

Anne Kathrine Håbu Kristoffersen

Vassgaren 29, 1684 Vesterøy

Gratulerer!

			bthb 2023 høst	GRØNNSAK		RASE	KOMM.	SMILE	G.NAVN			
		SITAT FRA EN BØNN →	MATRETT		→ GUD						→	
		FRYKT				SPORTE		K.NAVN		MØTES		
		DORSK						HÅNDVERK				
		BA						TV- SELSK.				
	ØK		FRED			FERIE-SYSSEL						
						UORDEN						
SED	NØYAKTIGE	STREKKE SEG			TEGNE		KULTUR			KVINNE	↓	
K.NAVN				Aluminium HELPEMIDDEL	GRØNNSAK		BANALT					
ORDNE			GOLD									
FØLGE			GODTERI					C	VERN	SMILTE		
FRYSE			KORN				OPPDRETT			PLUSS		
			STREKKE				TEGNING					
M.NAVN				ØKT		NØTTER						
VOKAL		TIDLIGERE				PLAGG				TAUVERK	↓	
		TIDLØSE										
GLANE	BESTEMTE		↑		HARKER			TAKST	GUD	MÅNE JUP		
UTROP				EIM					BEDRIFT			
SPORTE			↑	DAMEN							↓	
HISSE				TALLORD	FJØR					JERNHES	INSTRUMENT	
GASS					SV. JERNB.	ETSE		TRIM				
				SLAGSTED	UTROP			HASTE	smilte		LEVE	
TRAVE		FISK	↑	DYREMAT								
ENERGI									←		←	

«Det skjer et under i verden»

Myldregudstjeneste

i Spjørøy kirke søndag 19. november kl. 11

Til denne gudstjenesten er de minste barna spesielt inviterte. Formidlingen skjer gjennom musikk, bevegelse og glitrende rekvisitter. På gulvet ligger matter, slik at det vil være god plass for at babyer og barn kan bevege seg og oppleve gudstjenesten med hele seg og alle sine sanser. Velkommen små og store!

DEN NORSKE KIRKE

Valg av nytt menighetsråd/fellesråd i Hvaler sokn

Kirkevalget ble arrangert samtidig med kommune- og fylkestingsvalget 10. og 11. september 2023. Resultatet for valget til Borg bispedømmeråd var ikke klart da vårt menighetsblad gikk i trykken, men vi har fått med resultatet for valget til vårt eget menighetsråd/fellesråd. Det var 399 personer som stemte ved kirkevalget i Hvaler sokn, og dette tilsvarer 13 % av de som kunne stemme. Resultatet ble slik:

Navn	Antall stemmer	Valgt til
Kjersti Buer Dolve	462	Medlem
Kristin Seljebakken	437	Medlem
Ragnhild Kjellsen	431	Medlem
Marthe Nordengen Berntzen	430	Medlem
Kaja Ulsness Barm	418	Medlem
Monica Olsen	416	Medlem
Jon Halvor de Flon	412	Medlem
Ole-Edvin Utaker	408	Medlem
Laila Olsen	405	1. varamedlem ved loddtrekning
Tore Henrik Meberg-Hansen	405	2. varamedlem ved loddtrekning
Heidi Lønne	401	3. varamedlem
Reidun Tingstveit Wistner	397	4. varamedlem
Tom Schorpen	391	5. varamedlem
Grete Snøfrid Glemminge	389	6. varamedlem

I tillegg fikk 6 personer én stemme hver, selv om de ikke var oppført på valglisten: Inger Lise Ottersund, Andreas Tolfson, Wenche Sture, Sunniva Lilletvedt, Kristine Norsted og Jorunn Mathisen. Ved behov vil også disse kunne bli innkalt som varamedlemmer i nevnte rekkefølge, som ble fastsatt ved loddterkning.

Medlemmene i menighetsrådet er også medlemmer i Hvaler kirkelige fellesråd, sammen med en kommunalt oppnevnt representant. Fellesrådet har ansvar for å ivareta kirkegårder, kirkebygg og kontorer for kirkelige ansatte, samt ansvar for den økonomiske driften.

Menighetsrådets har ansvar for det kristelige liv i soknet, for at kirkelig undervisning, kirkemusikk og diakoni innarbeides og utvikles, og for å avgi uttalelser om kirkelige spørsmål. Rådet medvirker ved tilsetting av prest og andre kirkelige stillinger i menigheten.

Både medlemmer og varamedlemmer blir innkalt til møter i menighetsrådet. Alle får oppgaver i undervalg og til kirkelig frivillig tjeneste, alt etter hva man selv ønsker og er bekvem med. Når det av og til kommer til avstemming om saker, har bare medlemmer (*eller deres vararepresentant*) stemmerett. Ellers er alle møter åpne for de som ønsker å være til stede. Under behandling av personalsaker og saker med lovbestemt taushetsplikt blir møtet lukket.

KONFIRMANTLEIR PÅ NOREFJELL

TEKST OG FOTO: DITTE HOLDENSGAARD OG KJERSTI MORLAND

Den siste uka i juni, like etter at skolen hadde tatt sommerferie, dro Hvaler-konfirmanterne til Norefjell. Sammen med 400 andre konfirmanter fra blant annet Haugesund, Bergen og Oslo, deltok Hvaler-konfirmanterne på leir i regi av KFUK-KFUM. Konfirmanterne bodde sammen i leiligheter, og en del av leiropplevelsen var å finne en god måte å fungere sammen på i leilighetene. Ellers var dagene fulle av aktiviteter som bading og ballspill, og undervisning.

Tema for leiren var «Sett, avslørt og elsket». Morgen- og kveldsshow, og aktivitetsbasert under-

visning, handlet om hvordan vi med Jesus som forbilde kan se hverandre som hele mennesker og avsløre urettferdige strukturer i samfunnet. Konfirmantene synes til tider det ble mye undervisning, men var alt i alt veldig glad for å ha vært med på leir. Den siste dagen var det mange som syntes at de fem dagene hadde gått alt for fort, og som godt kunne tenke seg fem dager til.

Vi har Hvalers beste bredbåndsdekning

Tlf 474 81 110

post@hvalerbredband.no

Foto: Ragnar Bjørk

**Hvaler
kommune**

JØLSTAD

begravelsesbyrå
Fredrikstad og omegn

Benjamin Nordling

Birgit Groth

Hans Kristian
Helgesen

Thordis Snæland

Heidi Løkke
Sletner

Einar Nilsen

Farmannsgate 10 // Tlf: **69 130 130** (24t)
Et lokaleid begravelsesbyrå // jolstad.no

Mesterhjelp Skjærhalden as

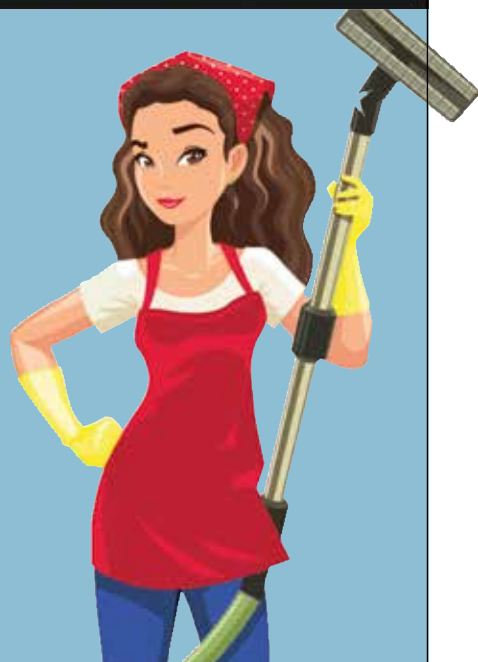
post@mesterhjelp-hvaler.no

www.mesterhjelp-hvaler.no

Ring oss så finner vi en løsning for deg!
Hytte – Hjem – Bedrift

Alt for en enklere hverdag

Tlf. Monica 403 06 155

Prosjektkoret inviterer til en stemningsfull novemberkonsert

«Størst av alt – er kjærligheten»

søndag 12. november 2023 kl. 18 i Spjærøy kirke.

20 korister fra Hvaler, Sarpsborg og Fredrikstad gir deg bl.a. sanger som «Come what may» (Moulin Rouge), «O store Gud», «Sång till livet» (Så som i himmelen), «Kärlekens tid» og «svisker» som «You're the inspiration», «When all is said and done» og «Always on my mind»!

Sangene sys sammen av tekster og illustrasjoner
der kjærlighet er den røde tråden.

Musikalsk ansvarlig: Brita Solveig Holmen

Ide: Kai Vidar Abrahamsen

Regi: Heidi Mong

Konserten er gratis – mulighet for å gi en gave ved utgangen.

VELKOMMEN

Størst Av Alt

Trenger du murer eller flislegger?

ALT INNEN:

- MURING
- PUSS
- FLISLEGGING

KRISTIANSENS MURSERVICE HVALER

Mobil: 913 90 611 – E-post: paal-mur@online.no

Prinseveien 6 – 1680 Skjærhalden

– GODKJENT VÅTROMSOPPDRAG –

Martin

Heidi

Roy

Inger-Lise

Hanne

Toril

Plutselig er stolen tom...

Vi som er igjen lærer oss å leve med minnene, men først kan det være godt å ta farvel.

69 35 40 20

Alltid tilgjengelig.

FONUS Begravelsesbyrå har kontorer over hele Østfold, og vi er her for alle på Hvaler.

FONUS

BEGRAVELSESBYRÅ

www.fonus.no

FRA FORENINGSLIVET PÅ HVALER

STRIKKEKAFE VESTERØY BEDEHUS

18.10. / 22.11. / 20.12.

Kl. 19-21:30.

Ta med deg egen drikke så serverer vi noe å bite i.

Velkommen!

Kontaktpersoner:

Tove Arntsen, telefon: 470 28 123

Hanne Moe, telefon: 990 33 434

SØNDRE KIRKØY MISJONSFORENING

29.10. / 26.11

Kirkens hus kl. 17.

Velkommen!

Kontaktperson: Hilde Grosch Larsen,

telefon: 918 32 226

NORMISJON

05.10. / 02.11. Kirkens hus kl. 18.

07.12. kl. 18 hos Marit Westgård, Skjærhalden

Velkommen!

Kontaktperson: Hilde Grosch Larsen,

telefon: 918 32 226

SJØMANNMISJONEN

09.10. «Fest på kjerka», Spjærøy kirke, kl. 18.

(Se egen annonse).

13.11. kl. 19 på Kirkens hus

Velkommen!

Kontaktperson: Ragnhild Nordengen,

telefon: 482 24 071

STRIKKEKAFE/HÅNDARBEIDSKAFE PÅ KIRKENS HUS

Vi møtes kl. 11-14 første lørdag i måneden og oftere etter innfallsmetoden.

Annonseres alltid på facebook, (hvalergruppa og hvalerfolket).

Velkommen!

Kontaktperson: Ingerid Bjercke,

telefon: 905 67 519

VESTERØY MISJONSFORENING

02.10. / 16.10. / 30.10. / 27.11. / 11.12.

Vesterøy bedehus kl. 18.

Velkommen!

Kontaktperson: Ragnhild Kjellsen,

telefon: 951 24 337

STRIKKEKLUBBEN

Asmaløy bedehus den første torsdagen i måneden kl. 19.

Vær velkommen!

Kontaktperson: Anne Marit Kolbeinsen,

telefon: 414 72 251.

ASMALØY MISJONSFORENING

Samlinger på Asmaløy bedehus den siste mandagen i måneden kl. 19.

Velkommen!

Kontaktperson: Anne Hvalgård,

telefon: 995 83 695

FORMIDDAGSTREFF:

27.09. Asmaløy bedehus

Gjest: Monica Olsen, Nasjonalparkforvalter, Ytre Hvaler nasjonalpark

25.10. Vesterøy bedehus

Gjest: Anne-Lill Adamsen Reff, sang og allsang

29.11. Kirkens hus, Skjærhalden

Gjest: Jan Ingar Båtvik, om hvalerfloraen

Vi møtes kl. 11.

Kontaktperson: Ragnhild Nordengen,

telefon: 482 24 071

Velkommen!

**Frist for innlevering av stoff
til neste nr. er 26. oktober 2023.**

Velkommen til Tannlegene på Hvaler

På Oris Dental Hvalertannlegene tilbyr vi alt av tannbehandling, utført av dyktige behandlere, med den nyeste teknologien og det hyggeligste personalet, så du alltid er sikret premium behandling fra trygge fagfolk.

Du finner oss her:
Norderhaugveien 14,
1684 Vesterøy

**Ring oss:
69 37 77 07**

Bestill time:

GUDSTJENESTER HØSTEN 2023

Alle gudstjenester begynner kl. 11, hvis ikke annet tidspunkt er oppgitt.

24. september	Hvaler	Gudstjeneste for små og store. Høsttakkefest. 4-åringer får 4-årsbok. Kirkekaffe på Eplefestivalen. Kjersti Morland, Marte-Kari Melkerud og Grethe Hummel.
1. oktober	Spjørøy	Gudstjeneste med tema misjon. Grethe Hummel.
8. oktober	Hvaler	Gudstjeneste med nattverd. Kristin Helgen.
15. oktober	Spjørøy	Gudstjeneste med nattverd. Mats-André Soli og Grethe Hummel. Avskjed med menighetspedagog Kjersti Morland og kirkemusiker Mats-André Soli. Presentasjon av nytt menighetsråd.
22. oktober	Hvaler	Gudstjeneste med presentasjon av konfirmanter 2024. Grethe Hummel.
29. oktober	Spjørøy	Gudstjeneste med nattverd. Kristin Helgen.
4. nov. lør. kl. 13 kl. 15	Hvaler Spjørøy	Minnegudstjeneste i forbindelse med Allehelgen. Alle navn på dem som er gravlagt på Hvaler siden Allehelgen 2022 blir lest opp. Det tenes et lys for hver enkelt. Det blir anledning til selv å tenne lys for dem man vil minnes. Tore E. Thorkildsen og Grethe Hummel.
5. november	Spjørøy	Allehelgensgudstjeneste. Tore E. Thorkildsen og Grethe Hummel.
12. november	Hvaler	Gudstjeneste med nattverd. Mats-André Soli og Kristin Helgen.
19. november	Spjørøy	Myldregudstjeneste for små og store. En gudstjeneste for alle sanser. De minste barna er spesielt inviterte. Kjersti Morland, Marte-Kari Melkerud og Grethe Hummel.
26. november	Hvaler	Gudstjeneste med nattverd. Grethe Hummel.

Med forbehold om endringer. Mer informasjon på kirken.no/hvaler.

Ved behov for transport til kirken: Fra vest kontakt: Øyvind Olsen, tlf. 480 66 969.
Fra øst kontakt: Wenche Sture, tlf. 971 49 294.

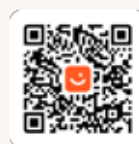
illustrasjonsfoto

En ferie å
glede seg til

Blå Kors har flere tilbud for barnefamilier som strever. Med din støtte kan vi hjelpe flere!

Gi trygge ferieopplevelser til familier som har det vanskelig.

Gi din gave på **vipps 13130**

 Blå Kors

HVALER

FLEX

Skal du **handle**,
til **frisøren**,
eller kanskje
besøke en venn
som bor et
stykke unna?
Da kan du kanskje
reise dit med **Flex**

BESTILLINGSREISE

Flex bestillingstransport må forhåndsbestilles, og kjører i enkelte områder i kommunen. Hvis du er nysgjerrig på om du kan reise med Flex – ta kontakt med vårt kundesenter på telefon 69 12 54 80.

Tlf. 69 12 54 80

| ostfold-kollektiv.no

SORG OG GLEDE I VÅRE KIRKER

DØPTE

Hvaler kirke

Julian Johansen Appelgren
Ellie Hjorth Tollefsen
Adam Smedokken Rønning
Edvard Andresen
Ingrid Olivia Tindslett Hansen
Hanna Olivia Bø Grimsmo
William Granli Svalund

DØPTE

Spjørøy kirke

Sofia Isadora Svingen
Mathilde Evensen Grue
Eva Alvheim

VIELSER

Hvaler kirke

Ole Johan Egset & Bente Kotte Egset
Jan Audun Berntsen & Ellen Sørlien
Stian Larsen & Heidi Marie Umbach Hansen
Harald Gaukstad & Nina Michelle Blikshavn

VIELSER

Spjørøy kirke

Lars Erik Svensson &
Marte Hjelseth

UTEVIELSER på Hvaler

Roger Sørheim & Veronica Hunstad
Ole Martin Tomter & Nina Tomter

JORDFESTEDE

Hvaler kirke

Rita Olsen
Johnny Gjerdsbakk
Hans Martin Ødegård
Olaf Refne
Einar Hegdahl

JORDFESTEDE

Spjørøy kirke

Rune Omar Lie Karlsen
Sylvi Klerud
Magne Johnsen

Terje Fladeby

Jarle Olsen

Cathrine G. Jakobsen

Ulf Jakobsen

Jane Johnsen

Mads E. Johansen

Bjernar Pettersen

Lokalt begravelsesbyrå med mannskap og kontor i Fredrikstad

Kontortid i Veumveien 08:00-15:30, Vakttelefon 24T, Tlf. 69 31 30 62.

FREDRIKSTAD
BEGRAVELSESBYRÅ
KLEMET JOHANSEN etabl. 1885

Veumveien 51,
1613 Fredrikstad | Tlf. 69 31 30 62
fredrikstadbeg.no

BORGE
BEGRAVELSESBYRÅ
ELLEN MARGARETH BYE

Roald Amundsensvei 61a,
1654 Slettebakk, etter avtale.
Tlf. 69 34 53 35

PRIVATMEGLEREN
FREDRIKSTAD

Kun det beste på dine vegne

PrivatMegleren selger flest boliger i Norge målt per megler. Vi får attraktive boliger til å se ekstraordinære ut. Boligens behov for å oppnå sitt potensiale er alltid førende for våre valg og fremgangsmåte, fordi riktig presentasjon er den raskeste veien til høyest mulig pris.

PrivatMegleren Fredrikstad har lang fartstid med håndplukkede meglere fra de beste i bransjen i tillegg til kraftfulle verktøy innen markedsføring.

Wilbergjordet 2, 1605 Fredrikstad • Tlf. 97 17 86 20
www.privatmegleren.no/fredrikstad

Allehelgenskonsert

"Lys, lengsel og håp"

Hvaler kirke 4. november

kl. 18.00

Inngang: kr. 200,-

Nedre glomma ungdomskor

Erik-André Hvidsten - solist

Strykekvartett

Aurora Remme - obo

Syver Minge - orgel

Grethe Hummel - tekstlesing

Fredrik André Olsen -dirigent